

Nr 61

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående viss restitution av energiskatt på bränsle.

(1:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 118 av herr *Hermansson m. fl.* och II: 144 av herr *Hansson i Skegrie m. fl.* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta medge restitution med 50 % av energiskatten på bränsle till växthusuppvärmning för tiden 1/7 1957—31/12 1958 på så sätt att den medgivna nedsättningen av skatten utgår med 100 % under 1 ½ år framåt från den 1 juli 1960 i stället för med nuvarande 50 %».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 144.

Bestämmelser om energiskatt är upptagna i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt. I enlighet med dessa bestämmelser, skall sådan skatt erläggas till staten för bensin och motorsprit, för bränsle som anges i en vid förordningen fogad förteckning samt för elektrisk kraft.

Enligt 3 § energiskatteförordningen äger Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer, då synnerliga skäl därtill föreligger, medgiva befrielse från eller återbäring av skatt.

Enligt 10 § tredje stycket samma förordning må beskattningsmyndigheten medgiva skälig nedsättning av skatten i fall där kostnaden för bränsle vid industriell tillverkning till mera betydande del ingår i tillverkningskostnaden. Kontrollstyrelsen har vid sitt ställningstagande till frågan om skattnedsättning tillämpat den av energiskattenämnden definierade principen att, därest kostnaden mera märkbart överstiger en procent av de framställda produkternas saluvärde, detta förhållande bör tillmätas avgörande betydelse för frågan om skattnedsättning även om andra särskilda skäl för nedsättning av skatten icke föreligger.

Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund ingav den 15 juli 1957 till Kungl. Maj:t ansökan om nedsättning av energiskatten för bränsle som användes för yrkesmässig växthusodling. Framställningen remitterades den 20 juli 1957 för utlåtande till kontrollstyrelsen, som överlämnade ärendet för yttrande till energiskattenämnden. Energiskattenämndens yttrande till kontrollstyrelsen avgavs den 7 januari 1958, och kontrollstyrelsens utlåtande

de till Kungl. Maj:t lämnades den 11 april 1958. Kungl. Maj:t begärde där-
efter en del kompletterande utredningar, vilka kontrollstyrelsen avlämnade
den 14 november 1958.

Energiskattenämnden och kontrollstyrelsen konstaterade, att energiskatte-
kostnaden vid växthusodling icke torde understiga två procent av de odlade
produkternas saluvärde och att nedsättning av skatten för växthusuppvärm-
ning med hänsyn härtill i princip kunde anses lika befogad som den skatte-
nedsättning som beviljats för bränsle använt vid vissa industriella tillverk-
ningar. Då växthusodling icke vore hänförlig till industriell tillverkning,
ansåg dock kontrollstyrelsen att skattenedsättning icke kunde ifrågakomma
enligt 10 § tredje stycket energiskatteförordningen, utan att frågan finge
prövas av Kungl. Maj:t enligt 3 § i samma förordning. Enligt energiskatte-
nämndens och kontrollstyrelsens uppfattning måste skattebelastningens
storlek för växthusodlingen, sedd i belysning av den ringa lönsamheten inom
branschen och svårigheterna på grund av utländsk konkurrens att övervält-
ra skatten på konsumenterna, få anses utgöra sådana synnerliga skäl som
avses i denna paragraf. Mot bakgrunden härav tillstyrkte nämnda instanser
en nedsättning av skatten med 50 % i fråga om bränsle, som förbrukas inom
yrkesmässigt bedriven växthusodling. Kontrollstyrelsen framhöll dock, att
genomförandet av en skattenedsättning för landets samtliga växthusodlare
skulle medföra betydande kontrollsvårigheter, varför en skattenedsättning
i varje fall icke borde givas retroaktiv verkan.

Kungl. Maj:ts beslut i frågan den 30 december 1958 innebar, att ifråga-
varande näringsidkare medgavs en nedsättning med 50 % av energiskatten
från och med den 1 januari 1959.

I de likalydande motionerna I: 350 och II: 417 vid 1959 års riksdag yrka-
des att riksdagen måtte besluta dels att i princip medgiva att ett belopp,
motsvarande hälften av vad vid yrkesmässigt bedriven växthusodling under
år 1958 erlagts i energiskatt på bränsle, måtte kollektivt restitueras till nä-
ringsutövarna, dels att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag
angående det belopp som skäligen borde ifrågakomma ävensom de ändamål
vartill medlen skulle disponeras.

Sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet avstyrkte motionerna i
sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 2 med följande motivering.

Enligt utskottets uppfattning lär det icke vara möjligt att i efterhand
konstatera i vilken mån energiskatten i detta fall slutligt burits av närings-
idkarna. Då ifrågavarande period kännetecknats av kraftigt fallande bränsle-
priser och då växthusodlingen i vart fall till viss del omfattar produkter,
för vilka efterfrågan är mindre priskänslig, är det sannolikt att energiskat-
ten i betydande utsträckning kunnat övervältras på konsumenterna. Mot
den bakgrunden synes det mindre lämpligt att den från och med den 1 ja-
nuari 1959 gällande skattenedsättningen givas retroaktiv verkan på sätt som
föreslagits i motionerna. Det bör även framhållas, att frågan i vad mån det

är motiverat att med allmänna medel förstärka stödet till trädgårdsnäringen torde komma att redovisas av den pågående trädgårdsnäringsutredningen.

Av innehållet i *de förevarande motionerna* må här återges följande.

Motionärerna framhåller, att produktionen i växthus till alldeles övervägande del utgöres av finare grönsaker såsom tomat, gurka, sallad samt krukväxter och snittblommor. För samtliga dessa produkter gäller i mycket hög grad att efterfrågan är utsatt för påverkan av prissbildningen. Någon större möjlighet att av konsumenterna uttaga högre priser som kompensation för energiskattepålägget torde ej finnas, då prissättningen på trädgårdsprodukterna på grund av det konstanta trycket från importerade varor mera påverkas av prisläget i de viktigaste exportländerna på detta område i Europa än av de inhemska produktionskostnaderna. Större möjligheter torde finnas att övervältra de höjda omkostnaderna på konsumenterna inom flertalet andra branscher, för vilka i förekommande fall energiskattenedsättningen gjorts retroaktiv. Det framstår därför som orättvist, att ej samma förmån skulle kunna medges för handelsträdgårdarnas del.

Det berättigade i kravet, att nedsättningen av energiskatten också för handelsträdgårdarnas del bör ges retroaktiv verkan, får således anses obestriddigt. Med hänsyn till att remissinstanserna vid frågans behandling vid 1959 års riksdag ansett ett förfarande med en restitution som fördelar sig över en viss tid framåt som den lämpligaste lösningen ansluter sig motionärerna härtill och anser att nedsättningen av skatten förslagsvis bör utgå med 100 % under en tid av 1½ år framåt från den 1 juli 1960. Visserligen är inte ett dylikt tillvägagångssätt helt tillfredsställande ur alla synpunkter, men då det innebär ett administrativt enkelt sätt att lösa frågan bör man kunna bortse från de mindre olägenheter som i enskilda fall kan uppstå. Under alla omständigheter kommer detta förfarande ej att för trädgårdsnäringen totalt sett medföra större restitution än om beräkningen hade skett för den aktuella tiden 1/7 1957—31/12 1958. Ett stort antal handelsträdgårdar nedlägges nämligen varje år på grund av bristande lönsamhet eller för att deras mark tages i anspråk vid utbyggnaden av städer och samhällen. Nyetablering eller utbyggnad av befintliga företag har praktiskt taget helt avstannat, varigenom man kan räkna med att växthusarealen nu är mindre än för tre år sedan.

Utskottet

Enligt bestämmelser i förordningen om allmän energiskatt är fasta och flytande bränslen för bl. a. uppvärmningsändamål sedan den 1 juli 1957 underkastade beskattning. Som av den tidigare lämnade redogörelsen framgår har Kungl. Maj:t med stöd av 3 § nämnda förordning medgivit trädgårds-

mästare med yrkesmässig växthusodling nedsättning med 50 procent av energiskatten på bränsle som förbrukas för växthusuppvärmning fr.o.m. den 1 januari 1959. Kungl. Maj:ts beslut grundar sig bl.a. på ett av kontrollstyrelsen avgivet yttrande, vari framhålles att skattenedsättningen på grund av de betydande kontrollsvårigheterna inte borde ges retroaktiv verkan.

I de förevarande motionerna har hemställts att riksdagen måtte medge sådan retroaktiv restitution. Sålunda föreslås att ifrågavarande näringsidkare erhåller restitution med 50 procent av den energiskatt, som erlagts under tiden t.o.m. den 31 december 1958, på så sätt att hel skattebefrielse medges för bränsleförbrukningen under ett och ett halvt år framåt från den 1 juli 1960. Som motivering för yrkandet har bl.a. anförts att trädgårdsnäringsringen på grund av den utländska konkurrensen inte haft möjlighet att av konsumenterna uttaga högre priser som kompensation för energiskatten samt att man inom andra branscher erhållit skattenedsättning med retroaktiv verkan.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att 1959 års riksdag avvisade framställda motionsyrkanden om kollektiv restitution av energiskatt för år 1958. De skäl, som låg bakom detta ställningstagande, talar också emot ett individuellt restitutionsförfarande. Härtill kommer att varje form av individuell restitution erfarenhetsmässigt är förenad med betydande tekniska svårigheter. En sådan ordning skulle förutsätta att varje näringsidkare får ansöka om restitution och samtidigt förete fakturor eller liknande handlingar rörande sina bränsleinköp under tiden den 1 juli 1957 — den 31 december 1958. En dylik form av individuell restitution finner utskottet alltför omständlig och kostnadskrävande för att kunna komma i fråga.

Även mot det av motionärerna förordade förfarandet kan invändningar riktas. För att restitutionen skall bli någorlunda rättvis fordras att varje enskild näringsidkare under den kommande perioden inköper ungefär samma kvantitet och slag av bränsle som under tiden den 1 juli 1957 — den 31 december 1958. Med hänsyn till den förhållandevis långa tid som gått sedan energiskatten infördes är det emellertid sannolikt att förhållandena inom växthusodlingen förändrats i olika avseenden. Därtill kommer att det i motionerna föreslagna restitutionssystemet inbjuder sådana skattskyldiga, som har möjlighet därtill, att inköpa bränsle för upplagring i onormalt stor omfattning. För att förhindra att mindre nogräknade företagare erhåller restitution med för högt belopp torde därför omfattande kontrollåtgärder bli erforderliga, vilka försvåras genom att uppgifter saknas om såväl antalet trädgårdsmästare med yrkesmässig växthusodling som dessas förbrukning av olika slags bränslen.

Slutligen vill utskottet med anledning av vad motionärerna anført om att näringsidkarna själva fått vidkännas de ökade kostnader, som energiskatten förorsakat, endast erinra om att bränslepriserna nedgått väsentligt under se-

nare år. Eftersom bränslekostnaderna utgör en betydande utgiftspost vid växthusodling av trädgårdsprodukter i vårt land, är det enligt utskottets mening inte osannolikt, att energiskatten åtminstone i viss utsträckning kunnat övervältras på konsumenterna. Det torde dock inte vara möjligt att i efterhand utvärdera i vilken omfattning så varit fallet.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till de likalydande motionerna I:118 och II:144.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I:118 av herr Hermansson m. fl. och II:144 av herr Hansson i Skegrie m. fl. om viss restitution av energiskatt icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 maj 1960

På bevillningsutskottets vägnar:
JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Snygg, Spetz, Jansson, Gustaf Elofsson, Oscar Carlsson, Anders Johansson, och Torsten Mattsson; samt

från andra kammaren: herrar Nilsson i Svalöv, Kollberg, Allard, Kärrlander, Magnusson i Borås, Gustafson i Göteborg, Asp, Larsson i Luttra, Forsberg och Kristenson i Göteborg.

Reservation

av herrar *Hagberg, Spetz, Gustaf Elofsson, Anders Johansson, Torsten Mattsson, Nilsson* i Svalöv, *Kollberg, Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg och *Larsson i Luttra*, vilka

dels ansett att den del av utskottets yttrande, som börjar å s. 4 rad 16 uppifrån med orden »Utskottet vill» och slutar å s. 5 rad 7 uppifrån med orden »och II: 144», bort ha följande lydelse:

Kungl. Maj:ts förenämnda beslut innebär en bekräftelse på att trädgårdsnäringsen tillhör den grupp företag med särskilt bränslekrävande produktion, som enligt riksdagens beslut bör erhålla nedsättning av skattesatsen. I de fall skattenedsättning med stöd av 10 § energiskatteförordningen med-

givits industriföretag har nedsättningen regelmässigt givits retroaktiv verkan. Enligt nu gällande beslut belastas växthusodlingen med hela energiskatten under en övergångstid av 1½ år, vilket självfallet påverkat dess utvecklingsmöjligheter. Behovet och angelägenheten av en förstärkning av konkurrenskraften torde emellertid vara lika stor för växthusodlingen som för berörda industrier. Ett likställande av växthusodlingen med industriella tillverkningar beträffande skattenedsättningens retroaktivitet synes därför i hög grad påkallat. Med hänsyn härtill samt svårigheterna att övervältra skatten på konsumenterna anser utskottet det skäligt att den beslutade skattenedsättningen för växthusodlingen gives retroaktiv karaktär.

Under återopande av det anförda förordar utskottet i enlighet med motionärernas förslag, att trädgårdsmästare med yrkesmässig växthusodling medges nedsättning av energiskatten på bränsle för växthusuppvärmning med 100 procent under ett och ett halvt år framåt från den 1 juli 1960 i stället för med nuvarande 50 procent. Härigenom skulle de enskilda näringsidkarna erhålla en ersättning som i stort sett motsvarar 50 procent av den energiskatt, som erlagts under tiden t. o. m. den 31 december 1958. Det torde böra ankomma på kontrollstyrelsen att utfärda erforderliga anvisningar i ämnet.

Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat motionerna I: 118 och II: 144.

dels ock ansett att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 118 av herr Hermansson m. fl. och II: 144 av herr Hansson i Skegrie m. fl., besluta att handelsträdgårdsmästare med yrkesmässig växthusodling skall erhålla befrielse från energiskatten på bränsle avsedd för växthusuppvärmning under tiden den 1 juli 1960—den 31 december 1961.